

Người Đậu Thủ Khoa

19/09/2024

Kim Loan

Tác giả Kim Loan (hình do TG cung cấp)

Tác giả tên thật là Nguyễn Thị Kim Loan, sinh năm 1966, là cô giáo tiểu học khi còn ở Việt Nam. Vượt biên và sống ở trại tỵ nạn Thailand từ 1989-1993. Định cư tại Canada từ 1994 đến nay. Tác giả nhận giải đặc biệt VVNM 2021 và mới nhận Giải Vinh Danh Tác Giả năm 2023. Bài viết lần này cô kể bằng cả tấm lòng về một bạn trẻ với những vấn đề trong chuyện định hướng học hành.

*

Lần đó gia đình chúng tôi bay qua Texas để dự lễ ra trường High School của Kevin, thằng cháu, con trai út của ông anh Tư.

Đại gia đình đi thành một phái đoàn, kéo đến hội trường của trường học, nhìn đám trẻ tung bưng nhốn nháo, hớn hờ vui cười, gọi tên nhau í ới, lòng tôi cũng vui theo.

Chương trình bắt đầu, cả hội trường im phăng phắc, sau các thủ tục ban đầu, các bài phát biểu của các thầy cô giáo, hiệu trưởng, là phần phát biểu cảm tưởng của người thủ khoa, valedictorian. Đó là một cậu bé Mỹ da trắng, cao ráo, khuôn mặt sáng sủa, có nụ cười thật dễ mến. Bài phát biểu không dài lắm, có những đoạn hài hước khiến mọi người cười nghiêng ngả, khi nói về những kỷ niệm với các bạn và thầy cô. Đoạn cuối thì cảm xúc lắng đọng, khi cậu nói về phút chia tay, về những dự định tương lai, cùng các bạn vươn tới những ước mơ, bước vào đời, giúp ích cho xã hội.

Kết thúc bài diễn văn, cả hội trường đứng lên vỗ tay thật dài, đầu đó vang tên những tiếng huýt sáo, gọi thật to từ đám học sinh: Matthew! Matthew! Matthew!

Ông anh tự hào quay qua nói với tôi:

- Đó là Matthew, chàng thủ khoa, là bạn thân của Kevin nhà mình đấy.

Khi tan buổi lễ các học sinh xúm xít gặp nhau chụp hình với mũ áo với những nụ cười tươi vui. Nhóm người lớn chúng tôi đứng ở một góc, chờ cho bọn trẻ chụp hình vui vầy đã đời với đám bạn. Một lâu sau, Kevin trở lại, dẫn theo Matthew và giới thiệu với tôi:

- Cô ơi, đây là Matthew, người đậu thủ khoa của trường vừa đọc bài phát biểu lúc nãy đó cô.

Matthew tiến tới bắt tay tôi, bà chị dâu nhanh nhẩu nói tiếp:

- Nhóm chúng nó chơi với nhau từ năm lớp 10, Matthew thân với Kevin lắm, vẫn thường đến nhà chị để học bài hoặc đi chơi, xem phim mỗi mùa hè rảnh rỗi. Vậy mà đã sắp chia tay mỗi đứa một trường học, một ngành học khác nhau.

Tôi mỉm cười thân thiện với Matthew:

- Chúc Matthew đi tiếp con đường học hành được như ý nhé. Bài phát biểu hồi nãy hay lắm.

Matthew bẽn lẽn nhìn tôi, nói thank you. Tôi nhìn thẳng nhỏ trở mã cao ráo đẹp trai với mái tóc hoe vàng và cặp mắt nâu màu hạt dẻ, lại học giỏi nên cảm thấy quý mến ngay. Tôi hỏi Matthew:

- Kevin nhà cô sẽ học ngành computer, còn Matthew sẽ học gì?

Matthew cười rạng rỡ:

- Con sẽ học bác sĩ thú y.

Tôi tiếc rẻ:

- Nếu thích học bác sĩ sao con không chọn y khoa chữa bệnh cho con người cũng là điều tốt, học bác sĩ chữa bệnh cho thú vật uống tài của con.

Matthew có lý của nó:

- Vì con yêu thú vật.

Nhiều học sinh ở Mỹ chọn ngành học chỉ vì những sở thích dù những ngành học ấy không dễ xin việc làm, không thích hợp với điều kiện hoàn cảnh của mình, cuối cùng lãng phí cả thời gian và tiền bạc. Nhưng tôi không dám ý kiến gì thêm vì biết trẻ ở Mỹ thích làm theo con đường chúng chọn. Ngay như con cháu nhà mình chắc gì chúng nghe nói chi đến con nhà người ta. Con cháu Việt sinh ra lớn lên ở xứ này, tụi nó thích học gì, bố mẹ cũng khó cản. Ở Canada tôi có quen vợ chồng anh nha sĩ kia, cứ tưởng thẳng con trai sẽ theo nghề của bố mẹ, nhưng nó lại chọn ngành chẳng thể ngờ tới: Art/Mỹ thuật! Anh chị ấy lúc đầu cũng thất vọng, buồn bã, nhưng cuối cùng cũng phải chiều theo ý con. Cũng may, sau một năm học Art/Mỹ thuật, nó chán và đổi qua học Kỹ Sư, ba má vui mừng an lòng vì sợ ngành Art/Mỹ thuật khó kiếm việc chớ không có ý chê bai gì ngành này. Tôi tự nghĩ biết đâu Matthew chọn đúng, sau này Matthew sẽ thành công với dưỡng đường chữa bệnh cho súc vật, vì ở Mỹ người ta thích

nuôi thú cưng và sẵn sàng chi tiền sẵn sóc chúng.

Chúng tôi đến nhà hàng ăn tối, có Matthew theo cùng. Kevin và Matthew ngồi cùng xe với bà chị dâu tôi, còn vợ chồng tôi đi theo xe ông anh. Anh tôi kể:

- Tôi nghiệp Matthew, hoàn cảnh khá buồn, mẹ mất sớm khi nó còn bé, ba lập gia đình khác, Matthew ở với bà ngoại. Bởi vậy tụi anh thương cảm và yêu mến nó như Kevin, mỗi lần nó đến chơi, anh chị thường mời nó ở lại ăn cơm cùng gia đình nên Matthew quen dần và thân thiết với gia đình anh lắm. Hôm nay thằng nhỏ ra trường mà lại thủ khoa, bà ngoại thì già, còn bố nó cũng chẳng có mặt, thiệt là vô tình.

Bây giờ tôi mới hiểu vì sao Matthew cứ luẩn quẩn bên gia đình Kevin và cùng theo chúng tôi đi nhà hàng chiều nay. Lòng tôi bỗng dâng lên một nỗi cảm thương. Ngày vui của Matthew mà không có một người thân, trong khi Kevin nhà chúng tôi thì có quá đông người đi theo, chẳng biết Matthew có chạnh lòng?

Tôi hi vọng Matthew học giỏi, mai sau sẽ thành tài, là một bác sĩ thú y thành công, cuộc đời Matthew sẽ tốt đẹp hơn.

.....

Nhưng thực tế không như tôi suy nghĩ và ước mong, sau khi tôi trở về Canada, thỉnh thoảng nói chuyện phone với ông anh, thì được biết, trong khi các bạn chuẩn bị vào đại học thì Matthew thông thả dành một năm... nghỉ xả hơi, gọi là “take a break”.

Tôi nghe tin mà xót xa, lo lắng. Tôi nhớ đến chuyện Evelyn, một đứa cháu bên chồng của tôi ở Utah và đứa bạn thân của nó là Camila, cũng tốt nghiệp High School cách đây mấy năm. Evelyn vào học ngành Registered Nurse 4 năm trong khi Camila quyết định nghỉ hai năm theo cha mẹ đi truyền giáo. Camila sẽ được cung cấp chỗ ăn ở miễn phí trong suốt thời gian 2 năm cô đi truyền đạo, Camila rất thích thú với công việc này, trước là được nghỉ xả hơi việc học hành cho đầu óc thanh thoi, sau là được làm điều tốt lành và có ích, đi truyền đạo sau này sẽ được lên thiên đàng.

Hai năm sau Camila trở về, cô bé thất vọng và hoang mang khi thấy Evelyn vẫn đang tiến triển việc học hành và tương lai trước mặt sẽ có công ăn việc làm, còn Camila cảm thấy khó khăn khi bắt đầu lại với sách vở, nó ghi danh học ngành y tá 1 năm cho ngắn gọn để mau ra trường có việc làm mà sinh sống nhưng cũng không học nổi, Camila phải buông bỏ việc học và đi xin việc thư ký trong một cơ sở y tế. Camila khóc và kể cho Evelyn rằng những lần đi truyền đạo không đẹp như cô nghĩ, khi cô gõ cửa nhà, người ta không thèm mở và nếu mở cửa thì cũng lạnh lùng từ chối và tỏ ý không muốn bị cô gõ cửa làm phiền lần nữa. Camila hối tiếc đã bỏ lỡ 2 năm không học hành, giờ thì cô không còn ý chí làm lại từ đầu nữa.

Một hôm, đang nói chuyện điện thoại với bà chị dâu, chị cho biết Matthew vừa đến chơi, tôi mừng rỡ nhờ chị chuyển điện thoại cho tôi nói chuyện trực tiếp với Matthew. Tôi dùng hết lời lẽ, từ ngữ tiếng Anh trong khả năng của mình, tha thiết khuyên Matthew đừng nghỉ ngắt quãng việc học hành, phí thời gian và một năm trời biết đâu sẽ có nhiều đổi thay làm hao mòn nhiệt huyết, nhưng Matthew nói đường đi còn dài, học lúc nào chả được. Trước khi cúp điện thoại,

biết khó thay đổi được ý nghĩ “take a break” của Matthew, tôi bắt nó hứa, tôi bắt nó thề, sau một năm phải đi học lại nhé, đừng lãng phí tuổi trẻ và tài năng của con. Matthew cười nhẹ, miệng cứ “yes yes...” và cảm ơn tôi đã quan tâm đến nó.

Tôi biết đó là quan niệm kiểu Âu Mỹ, của nhiều học sinh ở Mỹ, con gái cả của cựu tổng thống Obama cũng thế, cho rằng suốt thời gian trung học “vất vả” tốt nghiệp xong phải nghỉ ngơi rong chơi... lấy sức. Tôi tin tưởng và hy vọng Matthew học giỏi, nghỉ một năm cũng không ảnh hưởng lắm.

Một năm trôi qua, tôi nghĩ Matthew sẽ ghi danh vào đại học nào đó, hoặc thi vào ngành bác sĩ thú y như nó yêu thích, nhưng lại ngạc nhiên đến hụt hẫng khi nghe ông anh kể rằng Matthew sẽ... đi làm. Người anh họ của Matthew giới thiệu Matthew vào làm manager cho một hãng điện tử cùng với anh ta. Matthew nói cần tiền nên tạm đi làm công nhân rồi năm sau sẽ đi học.

Trời ơi! Tôi thất vọng, tôi lắm bầm, ông xã tôi phải lên tiếng:

- Em thích lo chuyện bao đồng quá nhỉ, con cháu trong nhà mình còn chưa nói được, em lại đi lo cho con người dưng.

- Anh nói vậy mà nghe được sao! Đúng, Matthew là người dưng, nhưng là bạn thân của Kevin cháu mình. Nhưng quan trọng hơn cả, là nó học rất giỏi, anh không nhớ Kevin từng nói, môn nào Matthew cũng đạt điểm xuất sắc đó sao, và anh ơi, em thương nó, vì nó mồ côi mẹ, không có ấm áp tình cha, nên em thực sự muốn nó phải thành công trên đường học vấn.

- Anh hiểu chứ, nhưng biết làm sao bây giờ, mong rằng nó sẽ chán việc làm và sẽ đi học như lời nó đã hứa với em.

- Thì em cũng mong như thế. Con nhỏ Hà trong nhà thờ mình kia, con gái nó cũng xong trung học, theo phong trào “one year break” xin vào bán hàng McDonalds, đến nay hơn hai năm chưa thấy nó trở lại học, vì đi làm kiếm được chút tiền, hết hứng chuyện sách vở, bởi vậy em đang lo, sợ Matthew cũng sẽ như thế, nhất là khi nó không có cha mẹ bảo ban, dạy dỗ.

Cuối năm đó, tôi lại có dịp bay qua Texas thăm ông chú bị bệnh, lần này không thể ngồi yên được nữa, con cái nhà người ta mà tôi ấm ức sốt cả ruột như con cháu mình, tôi không muốn Matthew lãng phí thêm thời gian. Tôi nhờ chị dâu làm bún chả giò, kêu Kevin mời Matthew tới nhà ăn món mà Matthew rất thích. Lâu lâu hai đứa bạn gặp lại nhau cùng ăn món ngon nên không khí thoải mái vui vẻ. Tôi hỏi Matthew về chuyện đi làm, nó thành thật nói:

- Con muốn kiếm chút tiền tự lo cho bản thân, không như Kevin được cha mẹ thương yêu và chăm lo cả tiền bạc lẫn tinh thần.

Đúng thế, Kevin vào đại học không phải mượn nợ như bao sinh viên khác, con nhà Việt Nam hầu như đứa nào cũng được cha mẹ khích lệ học hành, hy sinh tối đa cho con ăn học, còn Matthew thì ngược lại, bên cạnh nó không có cha mẹ quan tâm đến việc học của nó, như cây hoang tự mọc muốn ra sao thì ra. Sau một năm nghỉ học Matthew đã có chút thay đổi muốn

đi làm một thời gian để kiếm tiền, rồi sau một năm đi làm điều gì sẽ xảy ra? Matthew sẽ quen dần với việc làm, quen dần với cuối hai tuần lãnh lương có tiền tiêu xài, sẽ xa rời thêm sách vở biết đâu sẽ không còn ý chí vào đại học?

Tôi kể cho Matthew nghe trường hợp Camila ở Utah và câu chuyện cô bé bên Canada đi làm McDonalds, rồi lại hết lời khích lệ, chỉ vẽ cho Matthew phải tiếp tục ngay việc học hành, hơn một năm qua rong chơi là quá đủ, là đã chậm hơn bạn bè cùng lớp rồi, đừng vì ham kiếm ít tiền mà bỏ phí thời gian. Hãy đi tìm tương lai tốt đẹp cho bản thân khi mà con học giỏi, có khả năng làm điều ấy.

Tôi nói để Matthew đừng mặc cảm:

- Không có tiền con cứ mượn “student loan” và chăm chỉ học hành. Học xong sẽ trả nợ mấy hời. Bao nhiêu sinh viên đã mượn nợ như thế mà.

Rồi Kevin cùng kể cho Matthew về từng đứa bạn của nhóm “High School”, đứa học ngành này đứa học ngành nọ, trong khi Matthew là người tốt nghiệp thủ khoa, học giỏi nhất trong nhóm, nhất lớp, nhất trường thì sao?

Tôi thêm vào, khích nó:

- Bao nhiêu người di cư đến Mỹ với giấc mơ Mỹ, còn con là người Mỹ chính gốc, sinh ra và lớn lên ở Mỹ, có khả năng học giỏi, chẳng lẽ thua họ sao?

Matthew ngồi nghe lặng thinh một hồi lâu, nó cảm động:

- Chưa bao giờ có ai để ý đến chuyện học hành của con, cho con những lời nhắn nhủ yêu thương như cô. Con sẽ suy nghĩ lại chuyện này, trước mắt thì con vẫn phải đi làm, vì con đã dọn ra ở riêng, “share” phòng với người anh họ, con cần tiền để trang trải cuộc sống hiện nay.

.....

Sau chuyến đi Texas đó, tôi vẫn theo dõi Matthew thông qua Kevin, nhưng chỉ được một thời gian ngắn thì Kevin cũng mất liên lạc với Matthew, có vẻ như Matthew đã dọn qua thành phố khác theo người anh họ, còn Kevin bận rộn với chuyện học Đại Học và với bạn bè hiện tại. Những người bạn thân thời trung học chỉ thỉnh thoảng nhắn tin nhau. Ngày Kevin tốt nghiệp kỹ sư cũng không biết Matthew nơi đâu mà mời bạn tham dự.

Tôi mất dấu tích Matthew, tiếc nuối, trong khi ông xã tôi nửa đùa nửa thật: “Anh nghĩ, Matthew cắt đứt liên lạc với Kevin vì nó ngại “mụ cô” Canada nhiều chuyện, thích xen vào chuyện học hành của nó đấy. Em nhớ rút kinh nghiệm nha!”

Rồi câu chuyện cũng đi vào quên lãng, dẫu đôi khi chúng tôi xem lại hình ngày ra trường High School của Kevin và Matthew, lại băng khuâng một chút buồn.

Đầu năm nay, chúng tôi lại bay qua Texas dự tiệc 40 năm Kỷ Niệm Ngày Cưới của vợ chồng ông anh. Tiệc được tổ chức tại một nhà hàng Seafood mới mở tại Arlington. Trong thời gian chờ tiệc bắt đầu, tôi đi ra ngoài trước cửa tiệm gọi phone cho cô bạn thân ở Dallas, nói

chuyện xong, Kevin từ đâu bước tới, khuôn mặt rạng rỡ:

- Cô ơi, con sẽ cho cô một bất ngờ.

Tôi chưa kịp hỏi thì trời ơi, chính là Matthew đi theo sau, tiến đến bên tôi. Tôi mừng rỡ ôm lấy nó, trong khi Kevin tiếp tục hớn hờ:

- Cô ơi, con báo cho cô một tin rất vui nữa nè, cô bình tĩnh chưa?

Tôi hồi hộp, nôn nao nhìn Kevin rồi nhìn Matthew, hai đứa nhìn nhau cười, rồi Kevin nói như hét lên:

- Cô ơi, Matthew đang học năm thứ hai Y Khoa.

- Ôi, như một giấc mơ, cô thật hạnh phúc và mừng cho con, Matthew ơi!

Kevin hào hứng:

- Những năm qua Matthew cắt liên lạc với con vì nó trở lại trường, lo học thi MCAT (Medical College Admission Test), cứ ngỡ quên sách vở nhưng không ngờ điểm cao chót vót luôn nha. Matthew đã nghe lời khuyên của cô, là học bác sĩ y khoa sẽ giúp chính mình và những người khác. Trong bài luận khi nộp cho trường Y khoa, Matthew đã nhắc đến cô, người là động lực thúc đẩy Matthew chọn Y khoa đó.

- Thật thế ư!?

Matthew gật đầu xác nhận, rồi kể:

- Tại buổi phỏng vấn, con có nói với họ, con nhớ mãi lời của cô từng nói với con: “Bao nhiêu di dân qua đây với giấc mơ Mỹ, còn con là người Mỹ chính gốc, sinh đẻ và lớn lên ở Mỹ, có khả năng học giỏi, chả lẽ con lại thua họ sao?”

Tôi nắm tay nó, xúc động hãnh diện:

- Cô cảm ơn con nhiều lắm, ý chí của con mới là quan trọng đấy. Con sẽ học chuyên khoa gì, hay chỉ là M.D (Medicine Doctor)?

- Dạ không, con sẽ theo ngành chuyên về trẻ em, con cũng thích trẻ em như yêu thú vật vậy!

Sau đó, trong bữa tiệc, Kevin còn cho tôi biết thêm, vì Matthew đạt điểm cao nên có được vài học bổng hỗ trợ việc học, không phải mượn “student loan” quá nhiều.

Trên chuyến bay từ Texas trở về Canada, hai vợ chồng tôi nói đủ thứ chuyện, cuối cùng lại quay về chuyện Matthew. Ông xã tôi cười, gật gù:

- Thật là một cái kết tốt đẹp, anh sẽ đề nghị chính phủ Mỹ trao cho bà Tám Canada, là em đó, một Huy Chương khen thưởng.

- Khen thưởng gì chứ!

- Vì nếu không có em, nước Mỹ đã mất đi một bác sĩ nhi khoa, một “pediatrician”.

Tôi e thẹn, mắc cỡ:

- “Ba Mười chưa phải là Tết” anh nhé! Chúng ta hãy cùng cầu nguyện cho Matthew bền bỉ trên con đường này, vài năm sau còn phải vào chuyên khoa, rồi sau đó là thời gian thực tập Hospital Residency, tổng cộng cũng gần chục năm. Lúc ấy, Matthew chính thức là một Bác Sĩ thì em mới dám... nhận Huy Chương!

Edmonton, Tháng 8/2024

KIM LOAN

Nguồn: <https://vnm.vietbao.com/>

Kính mời đọc thêm những bài khác của tác giả tại:

<http://www.vietnamvanhien.org/KimLoan.html>

www.vietnamvanhien.net

VIỆT NAM VĂN HIẾN
www.vietnamvanhien.info

TỦ SÁCH VĂN HIẾN TRÊN MẠNG VỚI HƠN 11700 TÁC PHẨM & TIẾT MỤC